

Kommittémotion M

Motion till riksdagen 2021/22:4331

av **Karin Enström m.fl. (M)**

med anledning av proposition 2021/22:59 Ett ändamålsenligt skydd för tryck- och yttrandefriheten

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen avslår förslaget såvitt avser grundlagsskyddet för vissa söktjänster i avsnitt 7 i propositionen.

Motivering

I propositionen föreslås förändringar i tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen, i syfte att anpassa grundlagsskyddet till den snabba tekniska och mediala utvecklingen. Bland annat föreslås att yttrandefrihetsgrundlagens territoriella tillämpningsområde vad gäller satellitsändningar vidgas, att skyddslagens avbildningsförbud ska tillämpas även på det grundlagsskyddade området och att yttrandefrihetsgrundlagens krav på vidareändning förtydligas.

Moderaterna står i huvudsak bakom propositionen, med undantag för den del som rör grundlagsskyddet för vissa söktjänster. Vi anser att riksdagen bör avslå regeringens förslag i den delen. Vi utvecklar detta i det följande.

SOU 2020:45 "Ett ändamålsenligt skydd för tryck- och yttrandefriheten

I utredningen SOU 2020:45 "Ett ändamålsenligt skydd för tryck- och yttrandefriheten" lämnades ett förslag rörande grundlagsskyddet för vissa söktjänster. Förslaget avsåg att begränsa skyddet för söktjänster som offentliggör personuppgifter om lagöverträdelser. Utredningen ansåg att det fanns ett behov av att inskränka grundlagsskyddet på det aktuella området, att stärka skyddet för den personliga integriteten och svara på den så kallade Lexbase-problematiken.

Utredningens förslag innebar att de befintliga delegationsbestämmelserna om s.k. känsliga personuppgifter skulle ändras på så sätt att personuppgifter om lagöverträdelser skulle läggas till i uppräkningskatalogen av de kategorier av personuppgifter som kan regleras genom vanlig lag.

Hård remisskritik mot förslaget i SOU 2020:45

Utredningens förslag remissbehandlades under förra hösten. En majoritet av de remissinstanser som yttrade sig över förslaget om grundlagsskyddet för vissa söktjänster motsatte sig detsamma. Bland annat riktade tunga juridiska remissinstanser som Justitiekanslern, Justitieombudsmannen och ett flertal domstolar hård kritik mot hur förslaget utformats. Synpunkterna avsåg bland annat att förslaget var oprecist och gav alltför stort utrymme för tolkning, vilket innebär att tillämpningen inte blir förutsebar och att den föreslagna begränsningen av grundlagsskyddet riskerar att bli mycket bredare än vad som avsetts. Konsekvensen blir, som Hovrätten över Skåne och Blekinge påpekade i sitt remissvar, att "det överlämnas till stiftaren av vanlig lag och lagtillämparen att bestämma grundlagarnas tillämpningsområde". Hovrätten över Skåne och Blekinge avstyrkte därför förslaget. Även Justitiekanslern angav i sitt remissvar att förslaget "inte är godtagbart" då det inte går att dra slutsatsen att de integritetsskyddsintressen som den föreslagna regleringen syftar till att tillgodose väger tyngre än de negativa konsekvenserna för yttrandefriheten. Justitieombudsmannen ville inte heller tillstyrka förslaget på grund av de negativa konsekvenserna för yttrandefriheten. Tung kritik kom även från mediabolag och journalister. Såväl Sveriges Television, Sveriges Radio, Tidningsutgivarna avstyrkte förslaget.

Proposition 2021/22:59 Ett ändamålsenligt skydd för tryck- och yttrandefriheten

Förslaget som regeringen nu lägger fram i aktuell proposition ligger i linje med utredningens förslag som mött mycket stark remisskritik. Skulle regeringens förslag röstas igenom i riksdagen riskerar det att skapa en bred och oprecis möjlighet att göra inskränkningar i grundlagsskyddet genom vanlig lag. Grundlagsskyddet riskerar därmed sättas ur spel.

Enligt Moderaterna är det problematiskt att regeringen lägger fram ett förslag som mött så starkt motstånd i remissförfarandet. Vi menar att, även i grunden välutredda förslag inte bör tas vidare när så omfattande remisskritik föreligger, det gäller inte minst på området för tryck- och yttrandefrihet.

Vår uppfattning grundar sig alltså på remissinstansernas synpunkter. Vi anser att remissynpunkterna är sådana att detta förslag inte bör genomföras i sin nuvarande form, även om det kan finnas skäl till en reglering på området av olika skäl. Det handlar både om att hitta en lämplig avvägning mellan yttrandefriheten och intresset för dömda att återgå till ett liv efter verkställighet men också om EU-rättsliga skäl.

Remissynpunkterna visar på utmaningarna och det svåra i att hitta ett väl avvägt förslag på aktuellt område. Dock framgår av remissammanställningen att det finns alternativa förslag för att hitta en träffsäker reglering på området som skulle kunna träffa den situation och den problematik som finns kring vissa databaser och som även Europadomstolen lyft och haft synpunkter på.

Moderaterna har från början och under hela beredningsprocessen varit transparenta och informerat regeringen att vi med hänsyn till remisskritiken inte kommer stödja ett förslag motsvarande det som lades fram i utredningen. Vi beklagar att regeringen inte hörsammat moderaternas inställning i frågan och inte heller vidtagit några åtgärder för att tillmötesgå den allvarliga remisskritiken. Regeringen skulle bland annat kunna ha tagit initiativ till en annan reglering där den kritik som remissinstanserna riktat mot förslaget fångats upp.

Vi anser i och för sig att det kan anföras såväl sakliga som EU-rättsliga skäl för en reglering som skulle innebära ett begränsat grundlagsskydd i vissa situationer, men inte i den form som regeringen nu presenterat och inte med den remisskritik som förevarit.

Mot bakgrund av ovanstående anser Moderaterna att riksdagen bör avslå propositionen såvitt avser grundlagsskyddet för vissa söktjänster.

Karin Enström (M)

Ida Drougge (M)

Lars Jilmstad (M)

Ulrika Karlsson (M)

Erik Ottoson (M)

Annicka Engblom (M)